

אין
מוזוגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו שנא'
°כי לא ינוח שבט הרשע על גורף הצדיקים
**אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין
לזווגן כקריעת ים סוף ²¹שנאמר °אלהים
מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות
איני והא ²²אמר רב יהודה אמר רב ארבעים
יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת
בת פלוני לפלוני בית פלוני ושדה פלוני שדה
פלוני לפלוני לא קשיא ²³הא בוזג ראשון הא
בוזג שני:

(מכתב שולחן ערוך ה' ע"ג)

מפנות הדת ומיסודותיה הוא להאמין ביושר
משפטי הש"י, להיות האדם נגמל ונענש בכל
עניניו לפי מעשיו אם טוב ואם רע, ולא יעכב
זה מזל ומערכת כוכבים או אחד מן המקרים,
אלא שלפעמים יעזב למקרה או למזל כשהאדם
אינו ראוי לפי מעשיו להגמל או להענש, ואף
זה נקרא צד עונש על צד הפקע הגמול במקום
שהיה האדם ראוי לעשות פעולות ראויות
לגמול, אלא שבמי שאינו ראוי לכך לא יקרא
עונש, וא"כ הזוג אף הוא מכלל הגמול או הפכו.
בהזמין השם בגורלו אשה משכלת והגונה או
ההפך, וזהו שאמרו אין מזווגין לאדם אלא לפי
מעשיו רצה לומר צנועה לצנוע ופרוצה לפרוץ
והדומה לזה, ודרשו דרך אסמכתא ממה
שאמר ⁵⁵ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל
הצדיקים, ומעתה כל שמשתדל בזוג בזה קשה
הוא לזווג, וסמכו ענין זה למה שאמר הכתוב ⁵⁶
אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים
בכושרות, כלומר כשם שהוצאת האסירים

ממצרים היה בהשגחה מאתו ית' [כן הושבת
היחידים והזוגים זה בזה הוא בהשגחה מאתו
ית'] וענין בכושרות פרשוהו בתלמוד המערב ⁵⁷
בחדש שהוא כשר לצאת לא צנה ולא חמה וזהו
ניסן, והעמידוהו בזוג שני, רצה לומר שהוא
בזמן ראוי לענש וגמול, אבל בזמן שאינו ראוי
לכך, והוא הנקרא זוג ראשון, מצד שסתמו הוא
בזמן הקטנות סמוך לפרק יהיה ענינו כפי
המקרה או מערכת התולדה, ועל זה אמרו
ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת
ואומרת בת פלוני לפלוני ושדה פלוני לפלוני
בדונותיה ⁵⁸, ואין לשון זוג שני או ראשון בא
בדקדוק אלא לפי הזמן שהוא ראוי להגמל או
להענש ⁵⁹, ודברו חכמים בהווה.

(היות נבחרה - מאריך - ע"פ שולחן)

אבל הלשון הנמצא לחכמים, והוא אמרם ¹⁴: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" -
הרי הוא אמת, ומכון אל מה שזכרנו, אלא שהרבה יטעו בו בני אדם, ויחשבו בקצת
מעשי האדם הבחיריים - שהוא מכרח עליהם, כגון הזווג לפלונית, או היות זה הממון
בידו. וזה אינו אמת, כי זאת האשה, אם היתה לקיחתה בכתבה וקדושין, והיא מתרת,
ונשאה לפריה ורביה - הרי זו מצוה, וה' לא יגזר בעשית מצוה: ואם היתה בנשואיה
פגם - הרי היא עברה, וה' לא יגזר בעברה. וכן זה אשר גזל ממון פלוני, או גנבו, או
מעל וכחש ונשבע לו בממונו, אם נאמר שה' גזר על זה שיגיע לידו זה הממון ושיצא
מיד זה האחר - הנה כבר גזר בעברה. ואין הדבר כן, אלא כל מעשי האדם הבחיריים
- בהם בלא ספק ימצאו המשמעת והמרי. כי כבר בארנו בפרק השני, שהצווי
והאזהרה התוריים אמנם הם במעשים אשר לאדם בחירה בהם אם יעשה או לא
יעשה, וכזה החלק מן הנפש תהיה יראת שמים, ואינה בידי שמים, אלא היא מסורה
לבחירת האדם, כמו שבארנו. ואם כן, אמרם 'הכל' - אמנם ירצו בו הדברים
הטבעיים, אשר אין לאדם בחירה בהם, כגון היותו ארך או קצר, או רדת מטר או
בצרת, או הפסד אור או בריאותו, וכיוצא בזה מכל מה שבעולם, חוץ מתנועות
האדם ומנוחותיו.

(כאמ"ס, טעמה פיקוס פ"ק ת')

